

DANUTA STANKIEWICZ
Olsztyn

KAZNODZIEJSTWO W SŁUŻBIE APOSTOLSTWU

Wstęp

Chrześcijaństwo kontynuuje swe posłannictwo w imieniu Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Stąd wynika, że cały Kościół jest misją. Oznacza to, że jest posłany, uczestnicząc w kapłańskim namaszczeniu Chrystusa w Duchu Świętym.

Tak więc, cała wspólnota Kościoła jest zobowiązana wierzyć w Chrystusa, tj. żyć Jego boskim życiem, jak i rozwinąć działalność apostołską. Zadaniem chrześcijan jest dochowanie wierności otrzymanej łasce. Wypełnienie misji zbawczej i uświęcającej stanowi ostateczny sens życia człowieka. Przepowiadanie Chrystusa domaga się jednak znajomości nauki Kościoła o apostołstwie świeckich, opartej o głębokie podstawy teologiczne.

W tym celu podjęte badania nad stanem pisanych homilii w „Bibliotece Kaznodziejskiej” stanowią doniosłe znaczenie dla rozwoju osobowości wiernych i realizacji społecznych założeń duszpasterskich Kościoła, które mają na celu uaktywnienie świeckich zgodnie z duchem II Soboru Watykańskiego. Współczesne pokolenie Polaków, jeśli zostanie ukształtowane apostołsko, rozwinie się społecznie i będzie zdolne do podjęcia zadań apostołskich, jak również przyczyni się do rozbudzenia i umocnienia apostołstwa w młodych ludziach, którzy będą decydować o przyszłości Kościoła.

W rezultacie badania nad stanem apostołstwa w publikowanych homiliach w ww. „Bibliotece” włączają się w proces odnowy apostołstwa w Polsce jako okazja do studium (szczególnie przez piszących homilie) celem uapostołnienia świeckich w zakresie doktrynalnym, duchowym i egzystencjalnym, aby na progu nowego tysiąclecia nadać życiu kościelnemu apostołskiego zaangażowania.

I. Apostolska świadomość przed i po Soborze Watykańskim II

Sobór Watykański II stał się inspiracją i wskazaniem drogi rozwoju Kościoła. Do podstawowych idei przedstawionych przez Sobór, a realizowanych przez Kościół w procesie odnowy Ludu Bożego, zalicza się apostołstwo¹.

Podjęcie przez Sobór zagadnienia apostołstwa stało się możliwe dzięki wypowiedziom papieży w XIX i XX w. Papieże ci, doceniając potrzebę odnowy w Kościele, odeszli od koncepcji utożsamiania Kościoła z hierarchią i koncentrowania na duchowieństwie całego Dzieła ewangelizacji, zwracając się o pomoc do katolików świeckich. Przeciwwstawili się średniowiecznemu pojęciu bierności świeckich w Kościele².

Sobór zajął się także apostołstwem wskutek tworzenia się apostołskiej świadomości samych świeckich, angażujących się w Kościele i w świecie³. Komentatorzy, oceniając dorobek Soboru, jak i rozwijającą się świadomość apostołską świeckich, stwierdzili, że wybiła godzina laikatu⁴ i nadszedł czas kooperacji wiernych w Kościele⁵.

Wreszcie, za apostołstwem świeckich przemawia współczesna sytuacja w Kościele i świecie. Liczba księży jest dziś niedostateczna⁶. Parafialny aktyw świecki niechętnie pomaga duszpasterzom. Potrzebą chwili jest uaktywnienie świeckich. „Ponad 4 miliardy ludzi nie zna prawdziwego Boga i jego Boskiego Syna”⁷. Aktywność świeckich jest konieczna ze względu na szybki rozwój mass mediów⁸. Stąd obowiązkiem duchowieństwa jest wychowanie świeckich do apostołstwa w ogóle, jak i do specjalnych

¹ Zob. A. Bardecki, *Kościół epoki dialogu*, Kraków 1966, s. 346.

² W. Przemysławski, *Człowiek świecki w Kościele*, W: *Kościół w świetle Soboru*, Poznań 1968, s. 232; zob. bp B. Pylak, *Laikat i jego apostołstwo w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 10 (1967) nr 3, s. 33-34; tenże, *Powołanie człowieka świeckiego do życia w świecie*, „Ateneum Kapłańskie” 71 (1968), s. 281; ks. W. Schenk, *Laikat w dziejach Kościoła*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 11 (1968) nr 1, s. 9; tenże, *Udział ludzi w ofierze mszy św. Zarys historyczny*, Lublin 1960, s. 5 n; ks. E. Weron, *Świeccy w Kościele*, Paris 1970, s. 9; J. Woźniakowski, *Laik w Rzymie i w Bombaju*, Kraków 1965, s. 53.

³ Zob. K. Rahner SJ, *Nasz stosunek do apostołatu*, „Więź” 7 (1964) nr 7/8, s. 63-71.

⁴ Zob. J. Eska, *Kościelna karta laikatu*, „Więź” 8 (1965) nr 3, s. 36; S. Grabska, *Powołanie świeckich*, „Więź” 8 (1965) nr 3, s. 43; ks. W. Granat, *W głąb misterium Kościoła*, W: *Pastori et Magistro*, Lublin 1966, s. 32; A. Morawska, *Rewolucja laikatu*, „Więź” 9 (1966) nr 4, s. 26 nn.

⁵ Zob. J. Eska, *Współodpowiedzialność świeckich*, „Więź” 7 (1964) nr 10, s. 15; A. Morawska, *Sprawa laikatu*, „Więź” 5 (1962) nr 4, s. 57 n.

⁶ Zob. A. Morawska, *Perspektywy*, Kraków 1963, s. 97.

⁷ O. W. Zapłata OMI, „Stawać się w pełni mężem apostołskim”, „Biblioteka Kaznodziejska” 137 (1996) nr 3-4, s. 144.

⁸ Zob. E. Schillebeeckx, *Po zakończeniu soboru*, „Znak” 17 (1966) nr 145-146, s. 854.

zadań. Znaczy to, że zadaniem wspólnoty kościelnej jest „formować grupy elitarne autentycznych chrześcijan, zdolnych do misji proroczej we współczesnym świecie”⁹.

W konsekwencji Sobór Watykański II dowartościował apostołstwo nie tylko do poziomu innych wypracowanych idei soborowych, np. do zagadnienia uniwersalizmu, ekumenizmu czy kolegialności, lecz także ze względu na potrzebę nowej ewangelizacji świata chrześcijańskiego apostołstwo stało się w centrum zainteresowania Kościoła. Wobec tego sprawa apostołskiego wychowania Ludu Bożego nabiera w życiu Kościoła istotnego znaczenia¹⁰.

Przed i posoborowa refleksja hierarchii i teologów nad kontynuacją Chrystusowego dzieła zbawienia przyczyniła się do pogłębienia samoświadomości Kościoła jako Mistycznego Ciała Chrystusa¹¹. Następnie koncepcja Kościoła jako Ludu Bożego, o której jeszcze milczał Pius XII w „Mystici Corporis”, pozwoliła w pełni określić Kościół apostołsko¹².

W końcu eklezjologia soborowa przedstawiła źródło i początek natury apostołstwa, wychodząc z życia wewnątrz-trynitarnego, tj. z wewnętrznego udzielania się Osób Boskich w Trójcy Świętej i z posłania Syna przez Ojca na świat¹³. Misja Chrystusa dotyczyła zbawienia wszystkich ludzi, jak i uświęcenia porządku doczesnego i rzeczy stworzonych. Tak więc, Kościół z woli Chrystusa winien się realizować na wzór swego Pierwowzoru, Jezusa Chrystusa, Pierwszego Apostoła i kontynuować dzieło zbawienia na ziemi. Racją istnienia Kościoła jest Chrystus, ofiarowany ludziom. To jedno posłannictwo zbawcze wynika z samej istoty Kościoła. Dlatego cały Kościół, z racji swego powstania i posłania, ma charakter apostołski. Z istoty Kościoła wynika udzielanie światu dobra, które Kościół otrzymał od Chrystusa. Stąd zadanie Ludu Bożego, zmierzającego do tego, aby „uczynić wszystkich ludzi uczestnikami zbawczego Odkupienia”, i „przez nich skierować cały świat... do Chrystusa”, nazywa się apostołstwem¹⁴.

⁹ Ks. F. Blachnicki, Laikat w funkcji proroczej Kościoła, „Homo Dei” 36 (1967) nr 4, s. 214.

¹⁰ Zob. A. Bardecki, dz. cyt., s. 346.

¹¹ Zob. J. Kudasiewicz, Lud Boży, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 288.

¹² Zob. Y. Congar OP, Kościół jako Lud Boży, „Concilium” (1965-66) nr 1-10, s. 18; B. Przybylski OP, Układ i język Konstytucji Dogmatycznej o Kościele, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 264-267.

¹³ Zob. DA 2,4; KK 2-8,17; KL 7; ks. W. Granat, Misterium Kościoła, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 9 (1966) nr 3, s. 3-15; bp W. Pluta, Rola Konstytucji o Kościele w formacji duszpasterskiej, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 372; ks. J. Pytel, Wierni w Kościele, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 301; L. Zimny, Tajemnica Kościoła, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 272.

¹⁴ DA2.

Z jednej strony pojęcie apostołstwa odnosi się do chrystianizacji świata chrześcijańskiego, z drugiej – do chrystianizacji świata niechrześcijańskiego. Wprawdzie jest jedno posłannictwo zbawcze, tj. jedno apostołstwo, jednak Kościół, zgodnie ze swą naturą, zobowiązuje się urzeczywistnić swą misję różnymi sposobami, aby w najkorzystniejszy sposób głosić Ewangelię wszystkim ludziom w ramach konkretnej sytuacji historycznej. Ostatecznie więc ze strony Trójcy Świętej, Chrystusa i Kościoła jest jedno posłannictwo, jedna misja i jedno apostołstwo, a ze strony Ludu Bożego są różnorodne posługiwania ze względu na różnych odbiorców. Wobec tego apostołstwem jest nie tylko duszpasterstwo, pogłębiające więź z Chrystusem, lecz także działalność ekumeniczna – ukazująca pełnię prawdy Chrystusowej, troska misyjna – głosząca stojącym z dala od Chrystusa Ewangelię i zakładająca wśród nich Kościół, jak i kultywowanie dialogu z niewierzącymi. Przedstawione aspekty i zadania Ludu Bożego w zakresie tak wewnętrznym, jak i zewnętrznym są tak samo wartościowe i konieczne – są jednym apostołstwem Kościoła¹⁵.

Ruch apostołski, rozwijający się w Kościele powszechnym, jest dostrzegalny także w Polsce. Na podstawie analizy literatury na temat apostołstwa można stwierdzić, że Sobór Watykański II znacząco wpłynął na całościowe przedstawienie idei apostołskiej. W okresie posoborowym ukazały się liczne opracowania książkowe oraz artykuły naukowe, pogłębiające dogmatyczne, moralne, biblijne, historyczne i duszpasterskie rozumienie problematyki apostołskiej. Dużą przysługę w rozwijaniu świadomości apostołskiej oddały czasopisma, jak „Przewodnik Katolicki” czy „Gość Niedzielny”, popularyzujące apostołskie nastawienie z punktu ascetycznego i duszpasterskiego, informujące społeczeństwo o działalności apostołskiej w Polsce i świecie.

Jednak nie spotkano rozprawy, która przedstawiłaby bezpośrednio stosunek homilii drukowanych w „Bibliotece Kaznodziejskiej” wobec obowiązku formowania katolików w duchu apostołskim w ujęciu nie misyjnym czy ekumenicznym, lecz duszpasterskim¹⁶.

II. „Biblioteka Kaznodziejska” kościelnym organem ewangelizacji

Badania teoretyczno-badawcze postaw apostołskich świeckich na podstawie publikowanych homilii dlatego mają tak ważne znaczenie, ponieważ homilia jest obowiązującą formą przepowiadania w kaznodziejstwie

¹⁵ Zob. tamże.

¹⁶ Zob. D. Stankiewicz, *Kształtowanie postaw apostołskich wiernych świeckich poprzez homilie drukowane w Bibliotece Kaznodziejskiej w latach II Polskiego Synodu Plenarnego (1991 – 1997)*, Warszawa 2000 (msp. na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego).

polskim. Bowiem w okresie międzywojennym do 1957 r. były głoszone kazania katechizmowe. Natomiast od I Wielkiej Nowenny obowiązywały kazania tematyczne. Wreszcie, od czerwca 1972 r. na ambonie rozbrzmiewa homilia. Szczególną zaś cechą homilii jest kształtowanie autentycznej wiary personalistyczno-chryzologicznej, jak i eklezjologicznej na podstawie przeżywanego misterium, okresu liturgicznego, specyficznego charakteru świąt oraz aktualnych „znaków czasu”¹⁷.

W konsekwencji należało stwierdzić, czy w homilii jako najważniejszej formie przepowiadania kościelnego zwrócono uwagę na to, aby tak z Programu kaznodziejskiego Episkopatu oraz dyrektyw II Polskiego Synodu Plenarnego, jak i z tajemnicy Eucharystii, z czytań biblijnych oraz tekstów okresu liturgicznego podano treści także apostołskie, przygotowujące wiernych do szukania Królestwa Bożego?¹⁸

Materiał homilijny, dotyczący kształtowania postaw apostołskich świeckich został słusznie wybrany z „Biblioteki Kaznodziejskiej”. Wszak „Biblioteka” jest od samego początku (od 1906 r.) upoważniona i nastawiona na popularyzowanie Programu kaznodziejskiego Episkopatu oraz na pomaganie w jego realizacji. Stąd stała się ona podstawowym organem, podejmującym urzędowo Program kaznodziejski Episkopatu. Dlatego homilie programowe, tj. tematyczne, są tradycyjnie poprzedzane sugestiami tegoż Programu, do którego winny nawiązywać wszystkie homilie¹⁹. Z kolei Program kaznodziejski istnieje po to, aby zapewnić integralny wykład prawd wiary w zaplanowanych cyklach²⁰. Co więcej, celem wzbogacenia treści „Biblioteka” szuka współpracowników wśród księży w różnych regionach kraju o odmiennych doświadczeniach i możliwościach²¹. Z tego forum współpracy przy redagowaniu „Biblioteki Kaznodziejskiej” korzystają księża tak z Archidiecezji Poznańskiej, jak i ponad 6 tysięcy z całej Polski. Np. w 1993 r. wydrukowano aż 7.600 egzemplarzy „Biblioteki”²². Ponadto

¹⁷ Zob. M. Brzozowski, Nowy program kaznodziejski w Polsce 1972/73, „Tygodnik Powszechny” (1972) nr 48, s. 1-2; ks. L. Kuc, Wprowadzenie do programu kaznodziejskiego na rok 1972/73, „Biblioteka Kaznodziejska” 89 (1972) nr 5, s. 257-260; ks. A. Lewek, Współczesna odnowa kaznodziejstwa, Z 1, Warszawa 1980, s. 81-86; ks. H. Łysy, Kazanie katechizmowe czy homilia w kościelnej posłudze słowa?, W: Z zagadnień współczesnej homiletyki, Kraków 1993, s. 61; ks. E. Wiszowaty, Przepowiadanie tajemnicy Zmartwychwstania na przykładzie Mateuszowej perykopy o pustym grobie, W: Z zagadnień współczesnej homiletyki, Kraków 1993, s. 138.

¹⁸ Por. A. Lewek, Funkcja kerygmaticzna Kościoła w świetle Vaticanum II. Istota i zadania, Z 2, Warszawa 1984, s. 151.

¹⁹ Zob. Z. Grzegorski, W tym miesiącu..., „Biblioteka Kaznodziejska” 131 (1993) nr 5-6, s. 256.

²⁰ Zob. tenże, W tym miesiącu..., „Biblioteka Kaznodziejska” 135 (1995) nr 1-2, s. 1.

²¹ Zob. tenże, W tym miesiącu..., „Biblioteka Kaznodziejska” 133 (1994) nr 5-6, s. 256.

²² Zob. tenże, W tym miesiącu..., „Biblioteka Kaznodziejska” 131 (1993) nr 3-4, s. 128.

z okazji 100-lecia Wydawnictwa Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu przeprowadzono ankietę wśród duszpasterzy korzystających z „Biblioteki Kaznodziejskiej”. Z wypowiedzi wynika, że „Biblioteka” jest potrzebna i stanowi dobrą pomoc w dziele ewangelizacji²³.

Za korzystaniem z tejże „Biblioteki” w badaniach naukowych przemawia fakt, że wiele prac na KUL-u czy ATK oparto na materiale w niej zawartym²⁴.

Dla analizy postaw apostołskich świeckich na podstawie publikowanych homilii w „Bibliotece” wybrano jako najkorzystniejsze lata 1991-1997. Okres bowiem po Soborze Watykańskim II do 1989 r. był czasem zorganizowanej akcji ateistycznej. Władze komunistyczne przedstawiały religię jako sprawę prywatną. Działalność apostołska nie mogła być promowana. Mając na uwadze rzeczywisty wkład homilii w budowaniu świadomości apostołskiej, należało wyjść od 1990 r., kiedy to zlikwidowano Urząd Cenzorski²⁵.

Wielkim wydarzeniem w życiu kościelnym, przemawiającym za latami 1991-1997, był powołany przez Episkopat II Polski Synod Plenarny z racji wielkich rocznic: 2000 lat od przyjścia na świat Chrystusa i 1000 lat od męczeńskiej śmierci św. Wojciecha. Zadaniem Synodu było odnowienie i pogłębienie życia religijnego w zakresie także apostołskim, zgodnie z nauką Soboru²⁶. Synod miał stać się jednym „ze skuteczniejszych sposobów przeprowadzenia w Polsce tak bardzo jej dziś potrzebnej nowej ewangelizacji”²⁷. Diecezje, zespoły, ruchy, instytuty, uczelnie, redakcje i rozgłośnie, prowadzone przez osoby duchowne, zakonne i świeckie, dysponujące wiedzą, doświadczeniem duszpasterskim i znajomością życia Polaków, winny uaktywnić katolicyzm w duchu apostołskim. Jednak skuteczność Synodu dla rozwoju apostołstwa jest uzależniona w poważnym stopniu od treści przedstawionych w homiliach. Stwierdzono więc, czy drukowane homilie zachęcały świeckich w różnym przedziale wiekowym do współpracy z Duchem Świętym na rzecz apostołstwa? Czy pod wpływem odbywającego się Synodu przybliżały one wiernym nauczanie Soboru i Jana Pawła II o apostołstwie? Czy treść homilijna zachęcała ich do współpracy

²³ Zob. tenże, W tym miesiącu..., „Biblioteka Kaznodziejska” 131 (1993) nr 1-2, s. 64.

²⁴ Oto przykłady: K. Kopciewicz, Pedagogizacja rodziców w nauczaniu homiletycznym na podstawie „Biblioteki Kaznodziejskiej” w latach 1958-1970, Lublin 1971, (msp. na KUL); St. Prekurat, Problematyka rodziny w kaznodziejstwie polskim w latach (1960-1962). Na przykładzie analizy treści kazań dla dorosłych publikowanych w „Bibliotece Kaznodziejskiej”, Lublin 1971 (msp. na KUL).

²⁵ Zob. Z. Grzegorski, W tym miesiącu..., art. cyt., s. 256.

²⁶ Zob. II Polski Synod Plenarny. Teksty Robocze, Pallottinum. Poznań – Warszawa 1991, s. 6-9.

²⁷ Zob. tamże, s. 6.

z powołanymi przez Episkopat Komisjami w zakresie także apostołstwa? Czy homilie działały na rzecz osobistego włączenia się świeckich w prace synodalne poprzez akcję modlitewną, pisarską i szeroką dyskusję celem przedstawienia odpowiednich propozycji przy opracowywaniu ostatecznych wniosków i statutów synodalnych? Słowem, czy w publikowanych homiliach był obecny duch II Polskiego Synodu Plenarnego, kształtujący postawy apostołskie świeckich?

Kościół w Polsce, doceniając znaczenie Wielkiego Jubileuszu Odkupienia, rozpoczął także w 1991 r. II Wielką Nowennę, którą uroczystie zapowiedział List pasterski Episkopatu 30 listopada 1990 r.²⁸. W trakcie przygotowania do „Tertio Millennio Adveniente” Nowenna usiłowała pomóc w przeżywaniu darów o charakterze osobistym i społecznym, związanych z sakramentami, z tajemnicą Kościoła i Maryi, przygotowujących do pełnienia życiowych obowiązków. Roczny program kaznodziejski II Nowenny o tej samej tematyce okazał się bardzo skuteczny dla duszpasterstwa. Pozwolił omówić wiele aspektów proponowanego tematu, ze szczególnym zaakcentowaniem apostołstwa. Dzięki rocznym homiliom tematycznym częściej mogła w nich znaleźć się wzmianka o apostołstwie, dokładniej można było przedstawić prawa i obowiązki apostołskie, wynikające z sakramentów, jak i szerzej posłużyć się źródłami: Ewangelią, tekstami soborowymi, nauką papieża i teologów posoborowych.

Dzięki wskazaniom II Polskiego Synodu Plenarnego i programowi Kaznodziejskiemu II Wielkiej Nowenny Episkopat stworzył odpowiednie możliwości, aby w „Bibliotece Kaznodziejskiej” znalazło się więcej homilii o apostołstwie oraz zmobilizował do działań pogłębiających pobożność i aktywność apostołską świeckich. Dlatego lata 1991 – 1997 powinny dobrze ukazać w publikowanych homiliach sytuację apostołską w przededniu II Tysiąclecia chrześcijaństwa w Polsce.

III. Ocena badanych homilii w „Bibliotece” pod kątem kształtowania postaw apostołskich świeckich

Ostatecznie przeanalizowano 1.400 homilii, odnoszących się do dorosłych, młodzieży i dzieci, napisanych z okazji świąt, niedziel, uroczystości świętych, dni papieskich itp. Otrzymany materiał badawczy, który miał świadczyć o obecności treści apostołskich w publikowanych homiliach lub o ich braku, odnosił się tak do rozwoju życia wewnętrznego, tj. duchowego ludzi świeckich, jak i do ich uczestnictwa w apostołstwie

²⁸ Zob. List pasterski Episkopatu Polski o II Wielkiej Nowennie przed rokiem 2000, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne” 45 (1990) nr 6, s. 179-182.

Kościoła. W ten sposób dowiedzieliśmy się, o czym pisali księża w homiliach i jakich skutków w duszpasterstwie można oczekiwać w przyszłości.

Tak więc, problemem głównym było stwierdzenie, jak przebiegało kształtowanie postaw apostołskich wiernych świeckich poprzez homilie drukowane w „Bibliotece Kaznodziejskiej” w latach II Polskiego Synodu Plenarnego (1991 – 1997)²⁹.

Odpowiedź na to zagadnienie osiągnięto poprzez rozwiązanie kolejnych problemów szczegółowych. Uzyskano bowiem odpowiedzi na to, jak przygotowano świeckich doktrynalnie do apostołstwa, jak formowano duchowo z racji udziału w funkcji kapłańskiej Chrystusa oraz jak kształtowano egzystencjalnie, tj. jakich uczono sposobów pełnienia misji proroczej, i jak uwrażliwiano na obowiązki związane z kontynuacją funkcji królewskiej wobec człowieka, porządku doczesnego i wszechświata.

Kształtowanie postaw apostołskich świeckich nie dokonuje się przypadkowo, lecz jest wynikiem właściwego i celowego, tj. świadomego procesu wychowawczego. Dlatego usiłowano odpowiedzieć na to, czy formowanie do apostołstwa było wszechstronne w aspekcie doktrynalnym?³⁰ Znaczy to, czy przedstawiono w homiliach całą teorię apostołstwa i czy równocześnie kształtowano w nich pogląd na osobiste posłannictwo w Kościele i świecie? Następnie sprawdzono, czy drukowane homilie rozwijały życie duchowe, które jest podstawą apostołstwa? Czy kształtowały one wiarę personalistyczno-chrystopologiczną i eklezjalną w wyniku kontaktu z Chrystusem w Ewangeliach i sakramentach?³¹ W końcu wyjaśniono moment egzystencjalny pisanych homilii. Zadaniem świeckich z tytułu właściwego im powołania jest szukanie „Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej”³². Czy więc homilie rozwijały świadomość wykonywania zadań, wynikających z „charakteru świeckiego” celem kształtowania integralnej i dojrzałej postawy apostołskiej? Dzięki zharmonizowaniu elementu doktrynalnego, duchowego i egzystencjalnego katolicy świeccy osiągną „umiejętność braterskiego współżycia i współpracy, a także nawiązania dialogu” w duchu ewangelicznym oraz wstąpią „na drogę czynnej służby Kościoła”³³. W praktyce oznaczałoby to, że wierni będą krzewić „wiarę Chrystusową wśród tych, z którymi łączy ich wspólne życie i praca zawodowa: obowiązek ten tym bardziej jest pilny, że bardzo wielu

²⁹ Zob. D. Stankiewicz, dz. cyt., s. 2.

³⁰ Zob. DA 29; Cz. Strzeszewski, Powołanie katolików świeckich do apostołstwa, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 9 (1966) nr 4, s. 18.

³¹ Zob. J. Kubicki SVD, Misyjna formacja kleryków, „Ateneum Kapłańskie” 72 (1969), s. 95.

³² KK 31; zob. DA 29; K. Wojtyła, Idea Ludu Bożego i świętości Kościoła a posłannictwo świeckich, „Ateneum Kapłańskie” 68 (1965), s. 311 i 314.

³³ DA 29.

ludzi nie może usłyszeć Ewangelii i poznać Chrystusa, jak tylko poprzez bliskich świeckich”³⁴.

Po opisanu materiału homilijnego uchwycono stan faktyczny formowania ducha apostołskiego, który przedstawia się następująco.

Autorzy homilii w stopniu tylko dostatecznym (35,4% wypowiedzi homilijnych) przedstawili treść, formującą świeckich doktrynalnie do apostołstwa (w zakresie istoty, celu, podmiotu, praw i obowiązków apostołskich świeckich).

Następnie autorzy homilii w stopniu powyżej bardzo dobrym (176,5% wypowiedzi homilijnych) podali treść dotyczącą przygotowania duchowego świeckich do apostołstwa (poprzez wychowanie do słuchania słowa Bożego, do udziału w życiu sakramentalnym i do wzrastania w świętości, która powinna wyrazić się także w otwieraniu się na potrzeby drugich). Jednak z tego procentu aż 103,7% wypowiedzi homilijnych (w stopniu powyżej bardzo dobrym) akcentowało aspekt duchowy (współzycie z Bogiem), a 72,8% (w stopniu powyżej dobrym) – aspekt apostołski (postawę inkarnacyjną w stosunku do człowieka, społeczności ludzkich i całego dzieła stworzenia).

Wreszcie autorzy homilii w stopniu powyżej dobrym (70,5% wypowiedzi homilijnych) omówili podstawowe formy ewangelizowania (manifestujące się szerzeniem Ewangelii przykładem życia i dobrymi uczynkami, słowem i obroną prawd wiary, udziałem ludzi świeckich w apostołskich przedsięwzięciach parafialnych, w organizacjach kościelnych i Instytutach Katolickich), które należą do momentu egzystencjalnego w formacji świeckich do apostołstwa. Jednak z tego procentu, 21,5% wypowiedzi homilijnych (w stopniu poniżej dostatecznym) akcentowało aspekt duchowy (życie wewnętrzne z Bogiem), a 49,0% (w stopniu poniżej dobrym) – aspekt pasterski (apostołstwo względem drugich i całej rzeczywistości ziemskiej).

W końcu autorzy homilii w stopniu dobrym (64,7% wypowiedzi homilijnych) zachęcali świeckich do działalności zbawczej względem człowieka i całej rzeczywistości ziemskiej, realizując w ten sposób formację egzystencjalną do apostołstwa (wobec człowieka i społeczności ludzkich – rodziny, ojczyzny, ludzkości, Kościoła – wobec porządku doczesnego, tj. życia ekonomicznego, społecznego, politycznego i kulturalnego oraz wobec całego stworzenia). Jednak z tego procentu, 32,0% wypowiedzi homilijnych (w stopniu dostatecznym) akcentowało aspekt duchowy (budowanie wspólnoty z Bogiem), a 32,7% (w stopniu tylko dostatecznym) – aspekt apostołski (budowanie wspólnoty z bliźnim i światem).

³⁴ DM 21; zob. F. Błachnicki, art. cyt., s. 214.

IV. Propozycje rozwoju apostołstwa dla posługi homilijnej w „Bibliotece Kanodziejkiej”

Konfrontując wyniki badań empirycznych, uzyskanych na podstawie przekazu homilijnego, z soborową i współczesną teorią apostołstwa i duszpasterstwa oraz psychologią i pedagogiką religijną, można zredagować następujące postulaty o charakterze pastoralnym, służące homilijnemu przepowiadaniu dla rozwoju apostołstwa.

Eklezjologiczne ujęcie natury i celu homilii

Kościół, który ze swej natury jest apostołski, winien całą działalność duszpasterską, w tym także głoszenie słowa Bożego, nastawić apostołsko. Eklezjalny bowiem charakter przepowiadania kościelnego domaga się, aby homilie głoszone w duchu apostołskim, nie były zwykłą dydaktyką prawd objawionych lub pedagogiką religijno-moralną czy przepowiadaniem kerygmaticznym, względnie inicjacją liturgiczną. Najpełniejsze określenie natury i celu homilii postuluje wprowadzenie w życie Kościoła, które jest także działalnością apostołską³⁵.

Celem umożliwienia osobie ludzkiej pełnego realizowania swego powołania i integralnego rozwoju osobowości homilie winny być ukierunkowane na ideę personalistyczną wychowania religijnego i nadprzyrodzonego, tj. na osobiste szczęście doczesne i wieczne, jak i na ideę społeczną, charakteryzującą się postawą otwartą względem potrzeb drugich³⁶.

Od ukazania zjednoczenia z Bogiem w Chrystusie i przez Chrystusa z tytułu sakramentu chrztu homilie mają także uspołecznic i ożywić więź wspólnotową z tymi wszystkimi, którzy są w Chrystusie³⁷. Wówczas Królestwo Boże w duchu ewangelicznym stanie się jednością o wymiarach eschatologicznych. Dlatego obok idei chrystocentryzmu i dziecięctwa Bożego w Chrystusie należy podkreślić ideę Królestwa Bożego, ideę z natury swej społeczną, jak i centralną, dydaktyczno-pedagogicznego oddziaływania homilijnego. Homilia bowiem winna być widziana w związku z Kościołem i jego zbawczą misją apostołską³⁸. W wyniku połączenia tych idei osiągnie się całościowe ujęcie nauki o Królestwie Bożym, założonym przez Chrystusa

³⁵ Zob. F. Blachnicki, *Katechetyka wczoraj i dziś*, „Katecheta” 13 (1969) nr 6, s. 241-249; S. Kunowski, *Formy rozwojowe w pracy katechetycznej*, „Katecheta” 10 (1966) nr 3, s. 97-102.

³⁶ Zob. S. Kunowski, *Podstawowe zasady wychowania w Deklaracji*, „Ateneum Kapłańskie” 60 (1968) nr 359, s. 414-424; P. Poręba, *Ideał wychowawczy w deklaracji*, „Ateneum Kapłańskie” 71 (1968), s. 413.

³⁷ Zob. W. Niedźwiadek SJ, *Problemy wychowania w rodzinie*, „Ateneum Kapłańskie” 71 (1968), s. 456 n.

³⁸ Zob. F. Blachnicki, *Katechetyka fundamentalna*, Lublin 1970, s. 20 n, 182, 191.

i realizowanym przez Kościół. Nastąpi wówczas uświadomienie odpowiedzialności społecznej za Kościół i zrozumienie nakazu apostołstwa, obejmującego kontynuację Królestwa Bożego w obecnym czasie Kościoła. Dlatego też na drodze zbawczej do Ojca przez Chrystusa idea teocentryzmu staje się celem ostatecznym, a idea chrystocentryzmu jawi się jako jedyna droga, która obejmuje ideę dziecięstwa Bożego w Chrystusie wraz z ideą Królestwa Bożego³⁹.

Eklezjologiczne określenie przedmiotu materialnego homilii

Z przyjęcia eklezjalnej koncepcji homilii wynika wniosek, aby w całokształcie rocznego programu kaznodziejskiego wychowanie do apostołstwa nie ograniczyło się do kilku homilii o apostołstwie, lecz oprócz specjalnych jednostek homilijnych cały program kaznodziejski był uważany za miejsce obecności Kościoła. Istotne będzie to, aby całe przepowiadanie kościelne (tak poszczególne wątki tematyczne, jak i aspekty homilii) prowadziło do Kościoła.

Tylko bowiem w tajemnicy Kościoła może dokonać się synteza całościowej wizji chrześcijaństwa. W konsekwencji prawda o apostołstwie Kościoła nie będzie traktowana w oderwaniu od innych prawd wiary, jak i od całokształtu objawienia⁴⁰. Ponadto homilie nie ograniczą się do realizacji idei dziecięstwa Bożego w Chrystusie, tj. nie poprzestaną na formacji życia wewnętrznego do apostołstwa, lecz tak nawiązany głęboki stosunek człowieka do Zbawiciela pomieszczą w nadprzyrodzonych ramach społecznych, które stanowi Kościół i zaprawią „do tej jedności i solidarności nadprzyrodzonej, która winna być wybitną cechą charakteru chrześcijańskiego: „Po tym poznają wszyscy, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie jeden ku drugiemu” (J 13,35)”⁴¹.

Aby wierni jako członkowie Kościoła byli zdolni do podejmowania zadań apostołskich, postuluje się przekazywanie w tekstach homilijnych wielu wartości. Należy do nich przede wszystkim wychowanie do podejmowania odpowiedzialności za Kościół. Skoro homilia ma doprowadzić nie tylko do wiary indywidualnej, lecz także do wiary Kościoła, całe życie chrześcijańskie należy przeżywać nie u boku Kościoła, lecz w Kościele⁴². Homilia jako misja Kościoła winna całą społeczność ochrzczonych przygotować do odpowiedzialności za apostołstwo Kościoła.

³⁹ Zob. tamże, s. 239 n.

⁴⁰ Zob. tamże, s. 244 n.

⁴¹ J. Woroniecki OP, *Wychowanie człowieka*, Kraków 1961, s. 107.

⁴² Zob. F. Blachnicki, *Katechetyka fundamentalna*, dz. cyt., s. 193.

Cały wysiłek homilijny, mający na uwadze wprowadzenie świeckich w życie Kościoła, winien realizować kolejne wartości, przygotowujące ich do udziału w życiu liturgicznym, do kształtowania postawy miłości służebnej, która jest niejako duszą apostołstwa, do formowania życia apostołskiego na wzór Maryi, jak i do podjęcia współpracy z hierarchią kościelną⁴³.

Tak więc postawę czynną wiernych w życiu Kościoła należy budować począwszy od nawrócenia i rozwoju wiary, poprzez pełny udział w liturgii, aż do miłości służebnej.

Przygotowanie do przekazywania miłości apostołskiej winno posiadać charakter uniwersalny, tak do podmiotu, jak i przedmiotu. Oznacza to, że miłością należy objąć wszystkich ludzi i mieć na uwadze wszelkie ich potrzeby, stwarzając odpowiednie warunki życia doczesnego i nadprzyrodzonego, godne osoby ludzkiej. W realizowaniu miłości służebnej należy współpracować ze wszystkimi ludźmi dobrej woli. Szerzenie miłości Chrystusowej powinno odbywać się z wielkim taktem wobec wolności i godności osoby ludzkiej. W pełnieniu miłości pasterskiej trzeba kierować się czystą intencją i pobudkami nadprzyrodzonymi – bez chęci własnej korzyści i panowania, zgodnie z wymaganiami sprawiedliwości⁴⁴.

Obok posłannictwa liturgicznego i miłości pastoralnej, które sprowadzają Chrystusa na świat, realizowanie apostołstwa poprzez homilie postuluje rozwinięcie aspektu maryjnego. Dzięki bowiem współuczestniczeniu „w całkiem szczególny sposób w dziele Zbawiciela” (DA4) macierzyństwo Maryi w ekonomii łaski trwa w niebie, gdzie poprzez wielorakie swoje wstawiennictwo nieustannie zjednuje dary zbawienia wiecznego. Po Chrystusie Maryja pozostaje nadal doskonałym wzorem wszelkiej działalności apostołskiej⁴⁵.

W apostołstwie Kościoła uwidoczni się miłość braterska na wzór Maryi, jeśli z homilii będzie wynikać, że całą działalność apostołską ma koordynować hierarchia kościelna celem zapewnienia harmonii poczynañ i niedopuszczenia do nieodpowiedzialnego współzawodnictwa. Przeto treść homilii winna pobudzać wiernych, aby w życiu parafialnym chętnie służyli radą, ochoczo angażowali się indywidualnie i społecznie w ramach organizacji i instytucji o charakterze apostołskim, nieprzerwanie współpracowali z duchowieństwem w prawdzie, z szacunkiem, we wzajemnym zrozumieniu i miłości, aby dostosowali się w duchu chrześcijańskiego posłuszeństwa do tego, co „postanowią święci pasterze, reprezentujący Chrystusa, jako nauczyciele i kierownicy w Kościele” (KK

⁴³ Zob. tamże, s. 194; DA 4,23.

⁴⁴ Zob. DA 8.

⁴⁵ Zob. KK 55 n, 59, 61 n, 65; KL 103; A. L. Krupa OFM, *Maryja Matką Kościoła*, w: *Pastori et Magistro*, Lublin 1966, s. 52.

37)⁴⁶. Przykładem takiej współpracy jest Maryja. W wieczniku właśnie Ona i Apostołowie tworzyli jedną społeczność. Maryja była duszą tej komunii, kierownictwo zaś spoczywało w rękach św. Piotra i Apostołów.

Tak jak w okresie planowanej ateizacji homileci korzystali z przemyślanych Programów kaznodziejskich, podobnie i dziś wobec nowych zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych winni oni otrzymywać od Episkopatu Program, ujmujący dogłębnie zadania apostołskie świeckich. Kształtowanie bowiem postaw apostołskich stanowi integralną część wszelkich wysiłków pastoralnych. Z analizowanych homilii wynika, że w ciągu 7 lat istniała tylko jedna homilia poświęcona w całości Akcji Katolickiej, tak bardzo propagowanej przez II Polski Synod Plenarny. Jednak homilia ta została opublikowana w „Bibliotece Kaznodziejskiej” nie na niedzielę, lecz na Dzień Papieski, który przypadł w powszedni dzień tygodnia, kiedy frekwencja wiernych jest o wiele mniejsza⁴⁷. Także w ciągu dwóch lat: 1995 – 1997 w drukowanych homiliach nie było żadnej wzmianki na temat teologii apostołstwa. Chociaż nie każda homilia niedzielna musi być ściśle apostołska, to winna na podstawie formacji doktrynalnej być ukierunkowana na budowanie Kościoła poprzez wprowadzenie w Jego życie.

Następny postulat odnosi się do ustanowienia Tygodnia Apostołów. W rocznym bowiem programie duszpasterskim Episkopatu właściwie podkreślono obchodzenie Tygodnia Misyjnego i Ekumenicznego. Jednak obok apostołstwa wobec spraw misyjnych i ekumenicznych powinien być specjalny Tydzień o apostołstwie w ogóle. Wprawdzie cenne są w duszpasterstwie Tygodnie Miłosierdzia, Powołań, Trzeźwości itp., które angażują świeckich apostołsko wobec aktualnych problemów, to postulowany Tydzień uświadomiłby i rozwinął specyficzną rolę świeckich w apostołstwie Kościoła, porządku doczesnego i całego dzieła stworzenia. Stąd więc potrzebne jest ustawiczne prostowanie i wyjaśnianie pojęć o apostołstwie, nieustanne informowanie o aktualnych wydarzeniach z życia Kościoła, trafne umotywowanie nauki o apostołstwie – poparte przykładami i konkretnymi postanowieniami, jak i częste rozbudzanie poczucia odpowiedzialności za aktualną wspólnotę rodzinną, klasową, środowiskową, zawodową, parafialną, które to środowiska są małymi Kościołami.

⁴⁶ Zob. DA 23,25.

⁴⁷ Zob. K. Południak, *Godne świadectwo*, „Biblioteka Kaznodziejska” 136 (1996) nr 3-4, s. 213-215.

Eklezjologiczne ukierunkowanie podmiotu aktywnego w głoszeniu homilii

Do osób, które działają apostołsko na terenie parafii, w której rodzi się albo zamiera duch apostołski, należą przede wszystkim kapłani. Jeśliby zaniedbali lub odsunęli w życiu parafialnym sprawy apostołstwa na plan dalszy, przepadłoby wszystko inne⁴⁸. Dlatego apostołsko należy ukształtować seminarzystów poprzez odpowiednią formację duchową i wykłady z teologii apostołstwa, aby jako duszpasterze byli przeniknięci tajemnicą Kościoła i uczestniczyli w Jego życiu. Innymi słowy chodzi o to, aby homileci byli bardziej apostołscy.

Następna propozycja dotyczy zaktywizowania zakonów, zgromadzeń i instytutów konsekrowanych, odpowiedzialnych za rozwój apostołstwa w Kościele i świecie. Otóż konieczna jest współpraca tychże podmiotów o charakterze ściśle apostołskim przy układaniu Programu kaznodziejskiego, aby jako powołani i specjaliści od apostołstwa popularyzowali tak w Programie duszpasterskim, jak i „Bibliotece Kaznodziejskiej”, na rekolekcjach i konferencjach stanowych ideę apostołską. Z racji Tygodnia Misyjnego ta współpraca z „Biblioteką Kaznodziejską” jest widoczna. Natomiast z okazji świąt Chrystusa, apostołów i innych rocznic kościelnych o charakterze apostołskim tej współpracy z „Biblioteką Kaznodziejską” nie ma.

Postuluje się też, aby w wychowaniu do apostołstwa uczestniczyła cała społeczność parafialna poprzez współdziałanie Kościoła, rodziny i szkoły. W ten sposób cała wspólnota parafialna będzie praktyczną szkołą przygotowującą świeckich do apostołstwa⁴⁹.

Eklezjologiczne podejście do podmiotu pasywnego w przepowiadaniu homilijnym

Dyspozycje chętnego czy niechętnego zaangażowania apostołskiego rozwijają się już w wieku dziecięcym. Dlatego postuluje się wczesne wychowanie apostołskie poprzez homilie dla dzieci, jak i młodzieży⁵⁰. Ponadto ogół młodego pokolenia przygotowuje się do zadań apostołskich

⁴⁸ Zob. DA 30.

⁴⁹ Zob. F. Blachnicki, Katechetyka fundamentalna, dz. cyt., s. 267 n.

⁵⁰ Zob. DA 30; Z. Bielawski, Wychowanie religijne, W: Encyklopedia Wychowania. T. I, cz. 2, Warszawa 1934, s. 838 n; A. Boyer, Wychowanie religijne dziecka, „Więź” (1960) nr 11-12, s. 16; E. B. Hurlock, Rozwój dziecka, Warszawa, 1960, s. 566; S. Kunowski, Dochodzenie pedagogiczne w sprawie wychowania religijnego, „Więź” 4 (1961) nr 6, s. 37-50; ks. J. Majkowski, Psychologia religijności katolickiej, Maszynopis, Warszawa 1961, s. 172; Wł. Mielczarska, O wczesnodziecięcej religijności, „Katecheta” (1957) nr 1, s. 20.

w środowisku rodzinnym. Homileci są zobowiązani konsekwentnie formować apostołską rodzinę poprzez homilie, konferencje stanowe i działalność w organizacjach i stowarzyszeniach kościelnych, aby zmobilizować rodziców do przekazywania dzieciom odpowiednich podniet, rozwijających ducha apostołskiego⁵¹.

W homiliach dla dzieci i młodzieży należy przedstawiać naukę o godności człowieka, nauczać sprawiedliwej oceny ludzi, wyrabiać odpowiedzialność i ukazać możliwości działań dla dobra bliźnich⁵². Harmonijne bowiem ustosunkowanie się w relacjach ja – rodzice, ja – bliźni stanowi wielką pomoc dla rozwoju apostołstwa, które wyrasta z miłości Ojca do ludzi i uwypukla powszechną wolę zbawczą Boga względem ludzkości. Jest też rzeczą konieczną, aby dzieciom zaszczepić pogłębione i nadprzyrodzone pojęcie Kościoła. Trzeba więc określać Kościół z pozycji nie tyle organizacyjnej, ile społeczno-nadprzyrodzonej poprzez uwydatnienie idei Ludu Bożego – podstawy wychowania do apostołstwa⁵³. Stąd należy dzieciom i młodzieży uświadamiać, że jako dzieci Boże i dzieci Kościoła stanowią jedną rodzinę, i że są braćmi i współczłonkami Ciała Chrystusa i Ludu Bożego⁵⁴.

Wyrobienie zrozumienia i pragnienia apostołstwa należy rozpocząć od wychowania dzieci i kontynuować poprzez całe życie, odpowiednio do narastających i aktualnych zadań. W tym celu proponuje się podejmowanie wysiłków samowychowawczych i realizowanie osobistej ascezy w pełnieniu apostołstwa. W działalności bowiem pośrednictwa zbawczego wobec ludzi, porządku doczesnego i dzieła stworzenia chrześcijanie powinni nieustannie uświęcać siebie samych.

Na koniec należy stwierdzić, że wszystkie przedstawione postulaty, wynikające z analizowanych homilii w świetle nauki soborowej i pedagogiki duszpasterskiej, przyczynią się do doskonalszego i bardziej wszechstronnego formowania postawy apostołskiej świeckich, a tym samym przygotowują do kontynuowania zbawczego dzieła Odkupienia, do którego powołany jest cały Lud Boży, także jego przeważająca część – wierni świeccy. Powodzenie dorobku soborowego poprzez głoszenie idei apostołstwa okaże się pełnym, gdy proponowane w rozprawie wnioski staną się rzeczywistością nie abstrakcyjną, lecz doświadczalną. Dlatego poważnym zadaniem przyszłych homilii, publikowanych w „Bibliotece Kaznodziejskiej”, będzie rozwijanie

⁵¹ Zob. Z. Bielawski, *Wychowanie religijne*, dz. cyt., s. 843; J. Majkowski, dz. cyt., s. 150; Wł. Mielczarska, art. cyt., s. 28; J. Pastuszka, *Człowiek religijny jako problem psychologiczny*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 6 (1963) nr 1, s. 13.

⁵² Zob. M. Kozakiewicz, *O światopoglądzie i wychowaniu*, Warszawa 1965, s. 106 n.

⁵³ Zob. KK 9-17.

⁵⁴ Zob. F. Blachnicki, *Katechetyka fundamentalna*, dz. cyt., s. 242.

świadomości apostołskiej, odpowiadającej, współczesnemu życiu Kościoła. Stąd więc należy dowartościować formację doktrynalną, duchową i egzystencjalną do apostołstwa i podjąć próby dostosowania form samourzeczywistniania się Kościoła, odpowiadających duchowi czasu i pokrywających się ze wskazaniami personalistyczno-chryzologicznej, jak i eklezjologicznej zasady formalnej teologii duszpasterstwa i homiletyki fundamentalnej. Rezultatem tych zabiegów będzie wypracowanie homilii także w aspekcie apostołskim.

Zakończenie

Nauka Soboru Watykańskiego II o apostołstwie pozwoliła właściwie zrozumieć zbawcze posłannictwo Chrystusa, jak i dowartościować różnorodną działalność apostołską Kościoła. Do podkreślonych form, realizujących Chrystusowe dzieło zbawienia i uświęcenia, zalicza się – obok działalności ekumenicznej, misyjnej i nawiązującej dialog z ateistami – także aktywność duszpasterską wobec świeckich.

W konsekwencji duszpasterska troska hierarchii o wiernych powinna dążyć do wypracowania i realizowania takiego modelu religijności, który jednoczyłby ludzi z Chrystusem i pozwoliłby uaktywnić apostołsko świeckich katolików w Kościele i świecie. Wszak cały Kościół jest apostołski z pozycji nie tylko moralnej, lecz przede wszystkim ontologicznej. Stąd przygotowanie doktrynalne, duchowe i egzystencjalne wiernych do pełnienia zbawczej misji Chrystusa stało się przedmiotem zabiegów urzędu hierarchicznego Kościoła, szczególnie od Soboru Watykańskiego II.

Podobnie w Kościele polskim wyrazem wysiłków duszpasterskich także o uapostołnienie świeckich był zwołany na lata 1991 – 1997 drugi Synod Plenarny.

Wobec tego zaistniała konieczność, aby przedstawić problem kształtowania postaw apostołskich świeckich w drukowanych homiliach w „Bibliotece Kaznodziejskiej”, publikowanych przez duszpasterzy – homiletów, które stanowią podstawową pomoc dla księży, głoszących słowo Boże na ambonie. Od nastawienia prezentowanych homilii zależy w poważnej mierze rozwój ducha apostołskiego chrześcijan w przyszłości.

Z badań wynika, że autorzy homilii w stopniu tylko dostatecznym (35,4% wypowiedzi homilijnych) przygotowali świeckich doktrynalnie do apostołstwa. Formację duchową podjęto w 176,5% homilii – z tego procentu tylko 72,8% wypowiedzi homilijnych zachęcało do miłości służebnej. Wychowanie egzystencjalne do apostołstwa poprzez podjęcie odpowiednich form ewangelizowania omówiło 70,5% homilii – z tego procentu 49,0% wypowiedzi homilijnych podkreśliło ich wartość apostołską. Wreszcie, 64,7%

homilii zachęcało do działalności zbawczej wobec człowieka i społeczności ludzkich, wobec doskonalenia porządku doczesnego i całego dzieła stworzenia – jednak z tego procentu tylko 32,7% autorów mówiło o wspólnocie z bliźnim i światem.

W konsekwencji publikowane homilie w „Bibliotece Kaznodziejskiej” powinny w przyszłości być jeszcze bardziej ukierunkowane eklezjologicznie w zakresie natury i celu, przedmiotu materialnego oraz podmiotu aktywnego i pasywnego.

RIASSUNTO

L'autrice ha analizzato 1400 omelie dalla rivista intitolata "Biblioteca Kaznodziejska" sott'aspetto dell'estensione nel mondo dell'apostolato cristiano, il che è stato indicato dai Padri del Concilio Vaticano II. Si tratta più che altro della questione riguardante dell'apostolicità dei laici in tutto quello che tocca la dottrina, spiritualità ed anche la stessa esistenza umana. L'autrice ha confrontato le proprie ricerche con le indicazioni per la pastorale ed apostolato del Concilio Vaticano II ed anche con le indicazioni della psicologia e pedagogica religiosa. Dalle sue ricerche risulta che pronunciano le omelie in modo diverso possono realizzare la formazione spirituale dei laici. C'erano tanti che in maniera insufficiente preparavano i laici dottrinalmente all'apostolato. In conclusione l'autrice suggerisce una maggiore attenzione dei sacerdoti alla sottolineatura del aspetto ecclesiastico.